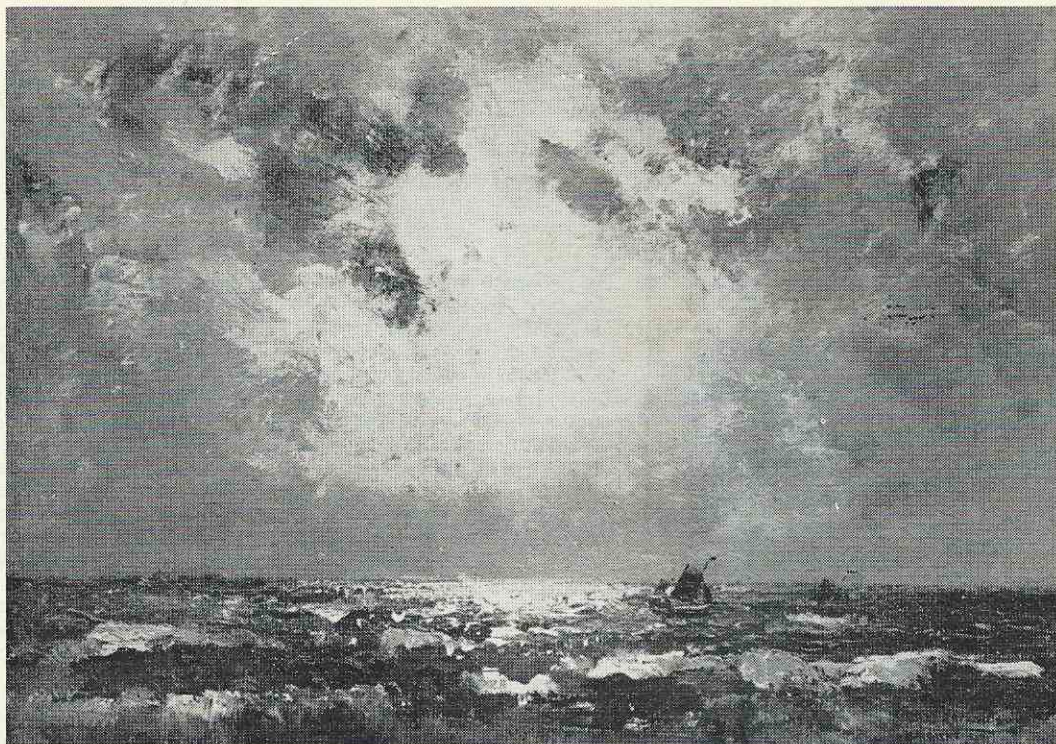

Doorbreekende zon
1943

retrospektieve door boerewaard

standaard galerij oostende

kapellestraat 103 - Christinastraat 144

13 juli - 13 augustus 1974

De ontmoeting van Boerewaard met de magie van de zee heeft in de schilder de ijlste eolische harpen aan het trillen gebracht, en doorheen het wonder van de kleur is Boerewaards diepste demoon aan het zingen gegaan. Boerewaard is geen zeeschilder zoals een ander, maar wel een schilder die als het ware een zee op zichzelf is, een «mens-zee», die én de zee én het landschap én de bloemen met de ogen van een «mens-zee» zou zien om ze te verheerlijken in de zee van zijn kleuren, om ze uit te zingen in de jubel van een schilderij-geworden zee mythos...

Marc Eemans

Door Boerewaard

Biografie

Geboren Dendermonde, 30 juni 1893
1905 leerling goudsmid
1912 Antwerpen, diamantslijper
1914 zeven maanden academie te Dendermonde
1914 sept., Brussel, speelgoedschilder en Akademie van Brussel
1971 Vlassenbroeck
1918 Brussel, gevelschilder Dendermonde, eigen verfwinkel
1928 Vestigt zich te Knokke
1930 Reis naar Finland
1944 Verhuist naar Appels
1964 Terug naar Knokke
Overleden Knokke, 1 augustus 1972

Op 1 augustus 1972 overleed eerder onopvallend op 79-jarige leeftijd Door Boerewaard. Door ziekte en afzondering was hij de laatste jaren geheel uit de expositiezalen verdwenen en hierdoor een beetje vergeten geraakt. Toch is hij, in de periode tussen de twee wereldoorlogen en ook daarna, door de omvang en het gehalte van zijn werk wellicht de belangrijkste zeeschilder van zijn generatie.

De Noordzee is inderdaad, zoniet het exclusieve, dan toch het voornaamste onderwerp van zijn schilderijen. En hierdoor plaatst hij zich midden in de kern van de eigentijdse traditie van dit volk van de Lage Landen, waarvan de hoogste roem steeds zijn macht over de zee en zijn schilderkunst is geweest.

Met zijn werk is Boerewaard deze dubbele traditie trouw gebleven. Zijn werk heeft de ernstige, diepe, soms ietwat donkere sonoriteit van de Noordzee, niet de zee van de badgasten, maar de eenzame, zwaar ruisende, sombere Noordzee van onze vissers. Voor Boerewaard is de zee een obsessie geweest, die zich al vroeg aan hem opdrong en waarmee hij geworsteld heeft als mens en als kunstenaar, maar die geleidelijk aan een rustige verworvenheid geworden is, een harmonisch wisselspel van tastbare realiteit en artistieke bestreving. Dit geeft aan zijn werk die tastbare levensnabijheid, die diepe waarachtigheid en tevens die zinderende scheppingsvreugde.

Ook artistiek is Boerewaard de traditie van de Vlaamse schilderkunst trouw gebleven. Door zijn onderwerp, dat alle lineaire begrenzing, dat alle omlinjende vormelijkheid mist, is hij uiteraard aangewezen op datgene, wat altijd de uitzonderlijke kracht van de Vlaamse schilderschool heeft uitgemaakt: het koloriet. Zijn schilderijen zijn inderdaad composities van louter licht en kleur.

Maar met welk een meesterschap en met welk een eindeloze rijkdom van variaties heeft hij het spel van deze twee elementen in steeds wisselende toonaard tot een feilloze harmonie gedwongen. De sterke concentratie op deze twee grondelementen van de Vlaamse schilderkunst: een tastbare maar grootse realiteit, omgezet in de sonore en lyrisch gedragen samengang van een rijk koloriet, maakt dat Boerewaard naast Artan en Permeke, een eigen plaats heeft in het uitbeelden van de Noordzee. Het zijn ook deze hoedanigheden, die zijn werk dit tijdloos karakter geven, ontworsteld als het is, aan alle modische vormelijkheden of vervormingen en geheel toegekeerd naar de eeuwige wetten van een grote, evenwichtige kunst.

De zee heeft echter niet de gehele rijkdom van zijn artistiek vermogen uitgeput. De vollere, hoger klinkende tonen van zijn palet heeft Boerewaard voorbehouden aan zijn opmerkelijke bloemstukken, die meer kontrasterende kleuren toelaten, en waarin hij verrassende tegenstellingen met een haast feilloos meesterschap weet te verzoenen. Aan de andere zijde vinden wij de meer intieme, poëtische stemmingen van deze schilder weer in zijn intimistische polderlandschappen die, waziger en meer verdroomd dan zijn robuuste zeeën of bloemstukken, met hun verfijnd koloriet van mezzo-tinten, een verheugende aanvulling van de zo verscheiden mogelijkheden van deze waardevolle artiest zijn.

Alhoewel werk van deze schilder in de meeste musea van Europa — ook in Moskou — en in het UNO-gebouw te New York te vinden is, wil het mij lijken dat de officiële kunstcritiek tot nog toe te weinig aandacht aan hem heeft besteed.

W. Doevenspeck

Afgezien van Permeke, is Door Boerewaard, op dit ogenblik misschien wel onze beste zeeschilder. Voorbij Permekes tragisch en somber expressionisme, sluit Boerewaard op dit moment meer aan bij een realisme als dit van Artan, maar in een meer moderne geest. We staan bij hem voor een manifestatie van dit huidige nieuw-realisme, dat zich de verworvenheden van impressionisten en expressionisten heeft ten nutte gemaakt en het wezenlijke van beide tracht te verenigen onder het vermijden van het oppervlakkig visuele der enen zowel als van de formele excessen der anderen. Boerewaard versmaadt deze uitersten. Zijn marines zijn volstrekt zuiver: niets dan zee en lucht, zelfs geen bootje, zelfs geen rookpluim aan het einde, maar het weinig konkrete dat het onderwerp biedt bouwt hij zo sterk mogelijk uit, in de eerste plaats natuurlijk zijn wolkenluchten. Wat voor die schilder thans inneemt is de verscheidenheid zijner koloristische middelen. Bijna al zijn doeken zijn verschillend van kleur, de ene wat lichter, de andere kleurcomposities, gaande van ros-gele dominanten tot prachtige paarlemoeren schakeringen in roze, blauw en grijs. Het voornaamste daarbij is echter nog de subtiliteit zijner volmaakt op elkaar afgestemde tinten, de diepte zijner van licht doordrenkte hemels, zijner nadrukkelijke lichteffecten. Die subtiliteit verleidt hem niet tot verijling of tot oplossing van het weinige dat hier min of meer tastbaar is in een atmosfeer van wazig licht of nevel.

De zee zelf blijft voor de schilder een realiteit die hij nooit geheel loslaat. Ze blijft de basis van zijn werk, het rustpunt voor het oog te midden van het spel van wolken, licht en kleur. Zo heeft Boerewaards werk 'n rustige gedragenheid, bij uitstek Vlaams zowel dank zij die sonoriteit van het koloriet als door de levensnabijheid der voorstelling.

U. Van de Voorde

Et j'ai contemplé en peinture et aquarelles les mille aspects de cette Mer du Nord que j'aime tant, moi aussi, et je l'ai retrouvée à travers la personnalité d'un maître de la ligne et de la couleur... des bleus sombres se noyant dans des verts et des gris, des noires répliques infernales ou célestes d'une même opalescente harmonie. La mer... vue par Boerewaard, c'est l'infini et l'éternité fixés par la couleur et la ligne grâce à une technique bien personnelle, aussi poétiste qu'originale.

Louise-Constance Meunier

Zee en wolken. Er is steeds gestreefd naar een goed gedoseerde verhouding. Het is een dubbel spel, volkomen geharmonieerd, met tussenin kleine aanduidingen, die als het ware de heroïsche visie vastleggen aan de werkelijkheid : een zeil, een schip, een baarbreker, een zandheuvel. Zelfs in zijn ook vaak merkwaardige landschappen voelt men de nabijheid van de zee. Dit land is haast « zee zonder water ». De wilde poëzie van het « Zwyn ». Of snerpende Noordenwind in wiegende boomkruinen... Het is de zee, liefst in bewogenheid, niet zozeer tot storm opgezweept, doch ademend als een reusachtig dier dat zijn eigen gigantisch leven leeft tussen aarde en hemel, in de bestendige nuancering van het spel der zon en der wolken. De « zouthed » van de zee — ze perelt op Boerewaards doeken. Allicht juist deswegen kleeft iets bitters aan dit werk, zoals in 's schilders stem ook aleens een bitter toontje opklinkt. Maar deze « bitterheid » is tot trots geadeld. In deze verre uithoek van Het Zoute, dicht bij het wild-bloeiende « Zwyn », leeft men verre van alle intriges en gekonkel. Een elegante wereld wandelt er gedurende een paar maand 's jaars onachtzaam en frivol voorbij. Maar in stilte en eenzaamheid is daar een intens trillende dialoog gevoerd tussen de brede Noordzee en de rijke ziel van een waarachtig kunstenaar...

Willem Putman

De zee levert alleen haar geheim aan hem die haar nadert in eenzaamheid, die de tragedie van eeuwig water en eeuwige lucht in werkelijkheid heeft kunnen aanvoelen, en over de dolle kadans der baren de projektor van eigen diep zieleleven kon laten spelen. Van ziel tot zee, van zee tot ziel...

Ten drempel van de oceaan, gelijk ten drempel van iets eeuwig, vergeten wij liefst alle menselijke silhouetten. Aan de zee alleen hebben wij genoeg. Aan haar grauwe, zilvergrijze, zilvermodderige oneindigheid, waarboven zich het drama van de eenzame hemel met telkens nieuwe aspecten van donker en licht opbouwt, heeft de ras-schilder, heeft de echte, de psychologische marinist meer dan genoeg om er, in een structuur en een gebondenheid van staal, de volle synthese van zijn kleur en zijn ziel aan te wagen. Dit is een wat lange inleiding wellicht om tot de tentoonstelling van marinist Door Boerewaard te komen, maar wij achten haar nodig om des te scherper de waarde te omlijnen van deze kunstschilder, een der weinig echte zeeschilders, die de zee Goddank niet penseelt als iets gelikt moois en lieveligs, doch haar furioso borstelt in al haar woestheid, ruigheid en driestheid van licht en kleur.

De ziel der zee, welke we heten zouden de drie-eenheid van het oneindige, het mysterieuze en het droefgeestige, kan hij soms in luttele vierkante centimeters concentreren. En wie dat kan, zodat wij daarbij al het kleinsamenlijke om ons heen vergeten, er met huivering het beeld van onze eigen ziel in het beeld van de zee weerspiegeld vinden, heten wij een begenadigd kunstenaar.

Jef Crick

Nul autre que Boerewaard n'a pu trouver les accents pathétiques dans le rapprochement de ces deux choses immenses, le ciel et la mer. Peintre de marines, Boerewaard est par dessus tout le peintre de la mer. Avec un réalisme impressionnant il exprime ses aspects variés et ses tons changeants, ses caprices, ses fureurs, ses trahisseries.

Tentoonstellingen

- 1931 Brugge, Galerij Memlinc
- 1933 Brugge, Kunstzaal St.-Joris
Knokke, Kunstkring
Gent, Zaal van Eyck
- 1935 Gent, Zaal Van Eyck
- 1936 Nieuwpoort, Gemeentelijk
expositiezaal
- 1937 Brugge, Galerij St.-Salvator
- 1938 Knokke, Kunstkring
- 1941 Gent, Aula van de universiteit
- 1942 Kortrijk, Galerij Ars
Gent, Zaal Vyncke
- 1943 Kortrijk, Galerij Ars
Antwerpen, Stedelijk Kunstsalon
Rijssel, Museum
- 1944 Gent, Zaal Parthenon
- 1949 Boom, Kunstsalon Ars Una
Brussel, Galerie Le Régent
Brugge, Galerij Memlinc
- 1950 Brussel, Galerie Le Régent
- 1951 Antwerpen, Zaal Breckpot
Brussel, Galerie Calandre
Gent, Arteveldehuis
Brugge, Galerij Memlinc
- 1952 St.-Gillis (Dendermonde),
Gemeentehuis
- 1953 Antwerpen, Zaal Breckpot
- 1954 Gent, Kleine Galerij
Brussel, Galerie Le Régent
Knokke, Kunstkring
- 1961 Brussel, Galerij «Band»
- 1933 - 1961 Alle driejaarlijkse salons
van de Belg. Marineschilders
- 1974 Antwerpen, Standaard Galerij

Werken

Antwerpen, Museum
Patrimonium van de Staat
Knokke, Stadhuis
Cambodja
Bombé
Zuid-Afrika
Moskou
Den Haag
UNO-gebouw, New York
St.-Gallens (Zwitserland)
Berlijn
Dresden

Avec une audace, où l'on retrouve du Turner, il découvre sur sa palette tous les étincellements et les geolements du soleil.
En pleine possession de son métier, Boerewaard peut donner libre cours à sa fantaisie. Doué d'une excellente technique, ses œuvres ont la spontanéité qui attire.
Poète, un rien tragique, il s'est dégagé de cette fausse sentimentalité qui caractérise le plus souvent les peintres de marines. Les éléments seuls l'impressionnent.

Flandre Maritime

Door Boerewaard legt als schilder van zeezichten een fel temperament aan de dag. Zijn werk ademt direkte kontakten met de natuur, het water, de grond, de ruimte en het licht. De oneindige zee met de weidse wolkenluchten en de openheid der lage landen achter de kust zijn de onderwerpen, die hem zonder onderbreking blijven bekoren. Niet de overweging beheerst zijn schilderwijze, die eerder impulsief is dan gemaniëreed, eerder hartstochtelijk dan op concentratie bedacht. Boerewaard schijnt wat hij ziet en voelt spontaan op het doek neer te werpen.

In zijn weinig gedetailleerde zeegezichten, die ten hoogste met een boot of een golfbreker zijn gestoffeerd en die in hun drieste onstuimigheid nauwer staan bij de stoere visie van Permeke dan bij het verfijnde impressionisme van Artan, weet Boerewaard nochtans wonderwel ruimte, kleurenpracht en stemming te suggereren. Met liefderijke aandacht heeft hij ook het licht geschilderd, weerspiegeld in het water, nagloeïend langs de wolkenranden en doordringend in de wijde ruimten. Er zijn doeken, waar men twijfelt tussen visie en verbeelding en de schilder als tot een transfiguratie van de kleur schijnt over te gaan.

Ook in zijn landschappen, waarin een tasten naar het wezen der dingen valt op te merken, streeft Boerewaard vaak naar een spel van kleurwaarden, voortvloeiend uit een verbehandeling, die grotendeels met het mes geschiedt. Felle atmosferische effecten weet hij erbij te bereiken, die het motief uit het gebied der waarneming verheffen naar het domein der kunst.

Veelsoortig zijn de indrukken die zee en land op deze schilder hebben gemaakt. Wat Boerewaard zegt is steeds hetzelfde, maar steeds weer anders gevarieerd. Wij geven grif toe, dat menigeen aan dit verhevigd koloriet en deze uitbundige schilderwijze liever voorbijgaat en in stillere gestemdheid een fijner genot zoekt, maar onverschillig kan het werk van Boerewaard de aandachtige toeschouwer niet laten, omdat men hier de aanwezigheid voelt van een krachtige schilderspersoonlijkheid.

An Martens

Cet artiste que nous avons suivi dès ses débuts, affirme aujourd'hui son incontestable maîtrise. Ses marines sont d'une magnifique puissance de rayonnement. Toutes sont profondément senties et pensées ; elles décèlent la volonté d'exprimer la vie intense des choses. Aucune trace d'improvisation, aucune outrance de coloris, un lyrisme calme et réfléchi pour communiquer la grandeur imposante de la mer dans ses aspects divers. C'est du grand art. Et Boerewaard est désormais à citer parmi les maîtres marins.

Jean Laenen

Hij is een dichter met het penseel ; zijn lyrisme is niet hoogdravend en niet uitdagend zonder zin, zijn «mise-en-page» is bezonnen, zijn technische bevoegdheid laat hem toe de fijnste gevoelens weer te geven met vermijding van alle niet strikt nodige bijzonderheden. Zijn werk spreekt sterk tot gevoel en verbeelding, zijn manier is expressionistisch met tempering van lyrisch impressionisme, de overgang tussen deze twee manieren is hier niet scherp in 't oog vallend. Hij peutert niet aan secundaire bijzonderheden zonder belang, hij schildert geen «gevalletjes», maar zeeën plechtig en kalm als een largo, liefelijk of weemoedig als een adagio, geweldig als een presto vol geestdrift en vuur. Wanneer wij ontvankelijk bij zijn werken mediteren, komt over ons een wijding en een ontroering zoals bij het beluisteren van Beethovens machtige symfonieën. «Le grand art vit de moyens pauvres», zegt le Corbusier in zijn boek «Vers une Architecture». Water en lucht zijn voor de zeeschilder, die deze naam met ere draagt, de schaarse maar rijke bronnen van zijn bezieling. Boerewaard tovert met het licht in oneindig fijne schakeringen : zacht en fijn en grillig, krachtig, sterk en schitterend, gedempt, helder of verblindend, oprijzend uit onweerslucht of morgenschemering, zachtjes uitstervend als de avond invalt.

Verduin